

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.7.2021 alkaen

Kemijärven kaupunki

Sisällys

1.	Yleiset periaatteet asiakasmaksuissa	2
1.1	Maksun enimmäismäärä (Asiakasmaksulaki 2 §)	2
1.2	Maksukatto 1.1.2021 – 31.12.2021 (Asiakasmaksulaki 6 a §)	2
1.3	Maksukatto 1.1.2022 alkaen (Asiakasmaksulaki 6 a §)	3
2.	Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun ja pitkäaikaisen asumispalvelujen maksut	4
2.1	Määritelmät	4
2.1.1	Pitkäaikainen asumispalvelu	4
2.1.2	Jatkuva ja säännöllinen kotona annettava palvelu	4
2.2	Maksujen määräytyminen	4
2.2.1	Maksun määräytyminen, asiakasmaksulaki 10 e §	4
2.2.2	Maksun määräytymisen perusteena olevat tulot, asiakasmaksulaki 10 f §	4
2.2.3	Tuloista tehtävät vähennykset, asiakasmaksulaki 10 g §	5
2.2	Kotiin annettavien tukipalveluiden maksut	8
3.	Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, laitoshoidon ja perhehoidon maksut	10
3.1.	Määritelmät	10
3.1.1	Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen	10
3.1.2	Pitkäaikainen laitoshoido	10
3.1.3	Pitkäaikainen perhehoito	10
3.2.	Maksujen määräytyminen	10
4.	Vammaispalvelut	13
5.	Lapsiperheiden kotipalvelu	14
6.	Lastensuojelu	15
7.	Sairaala- ja laitoshoido, lyhytaikainen	16
8.	Suun terveydenhuollon maksut	17
9.	Terveyskeskusmaksut	18

1. Yleiset periaatteet asiakasmaksuissa

Kemijärven kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.7.2021 alkaen määritellään tässä asiakirjassa. Asiaksmaksujen määräytymisessä noudatetaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (3.8.1992/734) ja asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (9.10.1992/912).

1.1 Maksun enimmäismäärä (Asiakasmaksulaki 2 §)

Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen.

Maksun perimättä jättäminen ja alentaminen (Asiakasmaksulaki 11 §)

Sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Palvelun tuottava kunta tai kuntayhtymä voi päättää, että:

- 1) muitakin kuin asiakasmaksulain 1 momentissa tarkoitettuja maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa 1 momentissa tarkoitetuilla perusteilla; tai
- 2) maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Maksukyvyyn mukaan määräytyvien maksujen tarkistaminen

Asiakkaan maksukyvyyn mukaan määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut (pitkäaikainen laitoshoido, kotona annettavan palvelun kk-maksu, asumispalvelut) määrätään toistaiseksi.

Maksu tarkistetaan silloin kun

- palvelun käyttäjän tai perheen maksukyky on olennaisesti muuttunut
- kun on ilmeistä, että maksua määrättäessä huomioon otettavat perheen olosuhteet ovat muuttuneet
- maksu osoittautuu virheelliseksi tai
- palvelu- ja hoitosuunnitelmaa muutetaan.

Osa sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista on sidottu indeksiin. Indeksitarkistuksia tehdään joka toinen vuosi. Lisäksi valtioneuvosto voi tehdä erilliskorotuksia.

Maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut tarkistetaan vähintään joka toinen vuosi samanaikaisesti indeksitarkistusten kanssa.

1.2 Maksukatko 1.1.2021 – 31.12.2021 (Asiakasmaksulaki 6 a §)

Asiaksmaksuista asiakkaalle aiheutuvien maksujen enimmäismäärä asiakkaalle on vuonna 2021 yhteensä 683 euroa.

Jos maksujen summa kalenterivuoden aikana ylittää 683 euroa, ovat nämä palvelut sen jälkeen maksuttomia, mutta lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään kuitenkin korkeintaan 22,50 €/hoitopäivä.

Maksukattoa kerryttää vuonna 2021

- terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelujen maksut,
- fysioterapiamaksut
- sarjahoidon maksut
- sairaalan poliklinikkamaksut
- päiväkirurgian maksut
- lyhytaikaisen laitoshoidon maksut terveydenhuollon ja sosiaalihuollon laitoksissa
- yö- ja päivähoidon maksut
- kuntoutushoidon maksut.

Terveyspalvelujen käyttäjän on itse seurattava maksukaton täyttymistä. Maksetut maksut merkitään terveyskeskuksesta saatavaan seurantakorttiin. Alkuperäiset maksukuitit on kuitenkin säilytettävä, ja ne on esitettävä tarvittaessa.

1.3 Maksukatto 1.1.2022 alkaen (Asiakasmaksulaki 6 a §)

Asiakasmaksujen enimmäismäärä (maksukatto) asiakkaalle on 683 euroa kalenterivuodessa 1.1.2022 alkaen. Maksukaton ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat asiakkaalle maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden loppuun. Lyhytaikaista terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua laitoshoidoa tai lyhytaikaista sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua laitospalvelua saavan 18 vuotta täyttäneen asiakkaan ylläpidosta saadaan kuitenkin periä enintään 22,50 euroa vuorokaudelta, vaikka maksukatto olisi ylittynyt. Asiakkaalta perittyjen maksujen yhteismäärää laskettaessa otetaan huomioon kalenterivuoden aikana perityt maksut:

- 1) terveyskeskuksen avosairaanhoidon palvelusta;
- 2) poliklinikan antamasta tutkimuksesta ja hoidosta;
- 3) päiväkirurgisesta toimenpiteestä;
- 4) suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta hammasteknisiä kuluja lukuun ottamatta;
- 5) suun ja leukojen erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteistä;
- 6) terveydenhuollon ammattihenkilön antamasta fysioterapiasta, neuropsykologisesta kuntoutuksesta, ravitsemusterapiasta, jalkojenhoidosta, puheterapiasta, toimintaterapiasta ja muusta niihin rinnastettavasta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta;
- 7) sarjassa annettavasta hoidosta;
- 8) päivä- ja yöhoidosta;
- 9) tilapäisestä kotisairaanhoidosta ja tilapäisestä kotisairaalahoidosta;
- 10) lyhytaikaisesta terveydenhuoltolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua laitoshoidosta ja lyhytaikaisesta sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua laitospalvelusta;
- 11) terveydenhuoltolain 29 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettua lääkinnällisen kuntoutuksen laituskuntoutusjaksosta, jota annetaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain tai vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaisia palveluja saavalle henkilölle.

2. Jatkuvan ja säännöllisen kotona annettavan palvelun ja pitkäaikaisen asumispalvelujen maksut

2.1 Määritelmät

2.1.1 Pitkäaikainen asumispalvelu

Muu sosiaalihoitolain 21 §:ssä tarkoitettu asumispalvelu kuin tehostettu palveluasuminen, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta (pitkäaikainen asumispalvelu), asiakasmaksulaki 7 b §. Pitkäaikaisesta palveluasumisesta. Asiakas maksaa vuokran erikseen vuokrasopimuksen perusteella vuokranantajalle ja voi lisäksi ostaa tukipalveluja kuten ateriapalveluja.

2.1.2 Jatkuva ja säännöllinen kotona annettava palvelu

Jatkuvasta ja säännöllisesti annetusta terveydenhuoltolain 25 §:ssä tarkoitettua kotisairaanhoidosta ja kotisairaalahoidosta sekä sosiaalihoitolain 19 §:ssä tarkoitettua kotipalvelusta ja 20 §:ssä tarkoitettua kotihoidosta, jos asiakas saa palvelua vähintään kerran viikossa ja lisäksi palvelun sen alkamisesta lukien arvioidaan kestävän vähintään kaksi kuukautta tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta (jatkuva ja säännöllinen kotona annettava palvelu).

2.2 Maksujen määräytyminen

2.2.1 Maksun määräytyminen, asiakasmaksulaki 10 e §

Säännöllisesti jatkuvasta kotona annettavasta palvelusta ja pitkäaikaisesta asumispalvelusta voidaan periä kuukausimaksu, joka määräytyy palvelu- ja hoitosuunnitelmaan kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyyn ja perheen koon mukaan. Kotihoito päivittää yhteistyössä asiakkaan ja omaisten kanssa palvelu- ja hoitosuunnitelmat. Maksuun ei sisälly asumiskustannuksia.

Maksu peritään asiakasmaksulaissa määrätyn tulorajan ylittävistä tuloista. Maksuprosentti määräytyy asiakkaan luona käytettävän ajan mukaan. Maksu määrätään asiakkaalle yhden (1) kuukauden kuluessa palvelun aloittamisesta. Mikäli asiakkaan kunnossa tapahtuu muutos, hoidon tarve arvioidaan uudelleen kuukauden kuluessa muutoksesta. Kuukausimaksu voi olla enintään voimassa olevassa asiakasmaksulaissa määritelty maksuprosentin osoittama euromäärä palvelun käyttäjän asiakasmaksulaissa määritellyn tulorajan ylittävästä kuukausitulon osasta.

Asiakasmaksu peritään palvelusta, vaikka palvelu keskeytyisi tilapäisesti asiakkaasta johtuvasta syystä. Jos palvelu keskeytyy yli viideksi päiväksi, maksua ei peritä viittä päivää ylittävältä ajalta.

2.2.2 Maksun määräytymisen perusteena olevat tulot, asiakasmaksulaki 10 f §

Tuloina otetaan huomioon asiakkaan ja hänen puolisonsa

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut veronalaiset ansio- ja pääomatulot ja verosta vapaat tulot tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä
- laskennallinen metsätulo
- elatustuki
- eläkettä saavan hoitotuki
- jatkuvat tai vuosittain saadut apurahat ja tunnustuspalkinto, mikäli ovat säädetty veronlaiseksi tuloksi tuloverolain 82 §:n 2 momentissa

Eläkettä saavan hoitotuen osana maksettavaa veteraanilisää ei oteta huomioon eikä myöskään tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuuksia.

- lapsilisä
- vammaistuki
- kansaneläkelain mukainen lapsikorotus
- asumistuki (tämä huomioidaan kuitenkin vuokran vähennyksenä pitkäaikaisen asumispalvelun asiakkaalla perustuen asiakasmaksulakiin § 10 d)
- sotilasavustus ja asevelvollisen päiväraha
- toimeentulotuki
- veteraanien etuuksia (ml. ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Jos tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kuukauden keskimääräinen kuukausitulo.

2.2.3 Tuloista tehtävät vähennykset, asiakasmaksulaki 10 g §

Asiakkaan kuukausituloista on vähennettävä hänen suoritettavakseen vahvistettu elatusapu sekä hänen perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset;

- Elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen pitkäaikaisen asumispalvelun alkamista

Maksu saa olla enintään asiakasmaksulain 5 momentin mukaisen maksuprosentin osoittama määrä 3 momentissa säädetyn **tulorajan ylittävistä kuukausituloista** (asiakasmaksulain muutokset 1201/2020).

Perheen koko, henkilömäärä	1	2	3	4	5	6
Tuloraja, euroa kuukaudessa	588	1 084	1 701	2 103	2 546	2 924

Jos henkilöitä on enemmän kuin kuusi, tulorajaa korotetaan 350 eurolla kustakin seuraavista henkilöistä.

Maksuprosentit palvelutuntien ja perheen koon mukaan:

Maksuprosentit perheen koon mukaan						
Palvelutunnit kuukaudessa	1	2	3	4	5	6 henkilöä tai enemmän
4 tuntia tai vähemmän	8,00	7,00	6,00	6,00	6,00	6,00
5	10,00	8,75	7,50	7,50	7,50	7,50
6	12,00	10,50	9,00	9,00	9,00	9,00
7	14,00	12,25	10,50	10,50	10,50	10,50
8	16,00	14,00	12,00	12,00	12,00	12,00
9	17,00	14,75	12,50	12,50	12,50	12,00
10	18,00	15,50	13,00	13,00	13,00	12,00
11	19,00	16,25	13,50	13,50	13,50	12,00
12	20,00	17,00	14,00	14,00	14,00	12,00
13	21,00	17,75	14,50	14,50	14,00	12,00
14	22,00	18,50	15,00	15,00	14,00	12,00
15	23,00	19,25	15,50	15,50	14,00	12,00
16	24,00	20,00	16,00	16,00	14,00	12,00
17	24,50	20,50	16,50	16,00	14,00	12,00
18	25,00	21,00	17,00	16,00	14,00	12,00
19	25,50	21,50	17,50	16,00	14,00	12,00
20	26,00	22,00	18,00	16,00	14,00	12,00
21	26,50	22,50	18,50	16,00	14,00	12,00
22	27,00	23,00	19,00	16,00	14,00	12,00
23	27,50	23,50	19,00	16,00	14,00	12,00
24	28,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
25	28,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
26	29,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
27	29,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
28	30,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
29	30,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
30	31,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
31	31,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
32	32,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
33	32,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
34	33,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
35	33,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
36	34,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
37	34,50	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00
38 tai enemmän	35,00	24,00	19,00	16,00	14,00	12,00

Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon ja pitkäaikaisen palveluasumisen asiakkaan kuukausimaksu = (bruttotulot – perheeseen mukaisen taulukon tuloraja) * palvelutuntien määrän ja perheeseen mukainen maksuprosentti. Esim. 1 400 bruttotulot, 1 hengen talous, palvelutunteja 24 kuukaudessa. Asiakkaan kuukausimaksu muodostuu seuraavasti: (1400 – 588) * 28,00 % = 227,36 euroa kuukaudessa.

	€
Tilapäinen kotisairaanhoido (kerryttää maksukattoa 1.1.2022 alkaen)	
Muun henkilöstön suorittama kotikäynti	12,00
Lääkärin käyntikerta	18,90
Tilapäinen kotipalvelu	
Tilapäisestä kotipalvelusta peritään saman asian vuoksi kerran tai useamman kerran viikossa annettavasta palvelusta, mutta hoidosta ei muodostu pysyvää asiakkuutta.	
Kotikäynti, enintään 2 h, käyntihinta	12,00
Kotikäynti, yli 2 h, käyntihinta	19,30
Tilapäinen yöhoito	
Käyntikohtainen maksu/yö	12,00
Käyntejä voi olla yksi tai useampia, peritään vain yksi käyntikohtainen maksu.	
Kotiutustiimi (kotisairaalahoitoa) (kerryttää maksukattoa 1.1.2022 alkaen)	
Yksi käynti/päivä	12,00
2 tai useampia käyntejä/päivä	25,00
Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaalta ei peritä maksua.	
Kotihoidon arviointijakso	
Päivä	12,00
Uusi asiakkuus alkaa pääsääntöisesti arviointijaksolla, jonka aikana arvioidaan asiakkuuden palvelutarve. Asiakas ohjataan arviointijaksolle, mikäli katsotaan tarpeelliseksi selvittää tarkemmin asiakkaan toimintakykyä, kuntoutumisen mahdollisuutta ja kotona selviytymistä. Kuntouttavalla arviointijaksolla jokainen kotikäynti on asiakkaan toimintakykyä arvioiva ja omatoimisuutta tukeva käynti. Kuntouttavan arviointijakson tavoitteena on lisätä asiakkaan toimintakykyä. Arviointijakso on korkeintaan 4 viikon pituinen. Asiakkuus päättyy, mikäli palvelutarvetta ei enää ole.	
Kotikuntoutus	
Jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon asiakkaille fysioterapeutin käynnit ovat maksuttomia.	
Pelkkä apuvälinearvio tai asunnon esteettömyyden arviointi on kaikille ilmainen	
Asiakkaille, jotka eivät ole säännöllisen ja jatkuvan kotihoidon piirissä, yksittäinen ohjaus- ja neuvontakäynti	11,40
Viikkohinta, kun kuntoutus toteutetaan kahtena tai useampana käyntinä viikossa	17,90
Kotihoidon etäpalvelut	
Etäpalvelu/etävastaanotto (videovälitteinen tai puhelimitse) on verrattavissa perinteiseen vastaanottokäyntiin tai -palveluun. Etäyhteyksien avulla annetusta palvelusta peritään samat maksut kuin kotikäynnillä annetusta palvelusta, mikäli palvelu on maksullinen muutoinkin.	
Lyhytaikainen perhehoito	
Vuorokausihinta	48,90
Osavuorokautinen hoito perhekodissa	
• alle 6 h/vrk	18,00
• 6–12 h/vrk (päivä/yö)	26,00
Osavuorokautinen perhehoito ikäihmisten kodissa	
• alle 6 h/vrk	12,00
• 6-12 h/vrk	20,00

2.2 Kotiin annettavien tukipalveluiden maksut

	2021 €
Ateriapalvelut, kotihoito (Liikelaitoksen johtokunta 2.12.2020 § 92)	
Lounas ja jälkiruoka koko L (550 g)	9,60
Lounas ja jälkiruoka koko M (450 g)	8,40
Salaattiannos M (50 g)	1,30
Riisivelli (maito) M (350 g)	1,60
Hiutaleveli, (maito) M (350 g)	1,40
Em. sisältävät pakkausmateriaalin 0,30–1,00 €/annos, kuljetus 2,00 €/annos	
Ateria on valittavissa vaihtoehtoisesti koko M ja L ja se sisältää pääruoan, jälkiruoan ja juoman. Salaatin ja vellin voi tilata erikseen.	
Ateriapalvelut, kotihoito, veteraanit (Liikelaitoksen johtokunta 2.12.2020 § 92)	
Lounas ja jälkiruoka, koko L	9,60
Lounas ja jälkiruoka, koko M	8,40
Salaattiannos	1,50
Aterianosat: voi ja leipä	2,00
Velli	1,50
Em. sisältyy pakkausmateriaali 0,50–1,00 €/annos, kuljetus 2,00 €/annos	
Ateria on valittavissa vaihtoehtoisesti koko M ja L ja se sisältää pääruoan, jälkiruoan ja juoman. Salaatin ja vellin voi tilata erikseen.	
Päiväpalvelu	
Päiväkeskusmaksu €/päivä (sis. aamupala, lounas, päiväkahvi). Kuljetuksesta peritään omavastuu, joka on linja-automatkan alimman taksan mukainen/suunta.	18,00
Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestettävä palvelu	
Lakisääteisen omaishoitajan vapaa aikaisen omaishoitajan työtä korvaavan palvelun asiakasmaksu hoivakodeissa ja laitoshoidossa €/vrk	11,40
Mikäli vapaa pidetään useammassa alle vuorokauden mittaisessa jaksossa (esimerkiksi päiväpalvelussa toteutettuna), peritään yksi maksu vuorokautta kohden. Vapaan voi jakaa enintään neljään kuuden tunnin jaksoon.	
Muut omaishoidettavan palvelut asiakasmaksujen ja maksuasetuksen mukaisesti.	
Turvapalvelut	
Turvapuhelin €/laite/kk.	33,48
Turvapuhelimen asennus	12,40
Digihoiva Mukana - Paikantava turvapuhelin €/laite/kk (sisältää asennuksen)	35,00
Ovivalvontalaite €/laite/kk	14,88
Ovivalvontalaitteen asennus	6,20
Liesivahti €/laite/kk	49,60
Savuhälytinpalvelu€/laite/kk	14,88
Savuhälyttimen asennus	6,20
Digihoiva Kotona - Kotiin asennettava havainnointilaitteisto (säännöllisen kotihoidon asiakkaalle maksuton)	
Turvapuhelinauttamiskäynti	
Turvapalvelun auttamiskäynti €/käynti	16,00
Asiakkaalta laskutetaan enintään 10 käyntiä/kk	
Ei-säännöllisen kotihoidon asiakkaiden turvapuhelimien testaus hoitajan suorittamana €/kerta. Maksua ei peritä säännöllisen kotihoidon asiakkailta.	16,00
Kauppa- ja asiointipalvelu	
Säännöllisen kotihoidon asiakkailta €/kerta	9,50
Tilapäisasiakkailta €/kerta	9,50

+ tilapäisen kotipalvelun maksu käytetyn ajan mukaan	
Saattajapalvelu Maksu peritään käytetyn ajan mukaan, €/tunti, minimilaskutus 30 min	12,00
Kylvetyspalvelu ja avustettu saunominen Tilapäisasiakkailta tilapäisen kotipalvelun maksun mukaisesti. Maksua ei peritä säännöllisen kotihoidon asiakkailta, sisältyy kuukausimaksuun. Palvelua järjestetään asiakkaalle hänen kotinsa ulkopuolella viranhaltijan osoittamassa paikassa, mikäli hänellä ei ole asianmukaisia pesutiloja kotona.	
Pyykki- ja vaatehuoltopalvelu Säännöllisen ja jatkuvan kotihoidon asiakkaille pyykki- ja vaatehuolto suunnitellaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Tilapäisen kotipalvelun asiakkailta €/koneellinen + tilapäisen kotipalvelun maksu käytetyn ajan mukaan.	8,50
Palvelun arviointi Kotihoidon ja omaishoidon tuen palvelun arviointikäynniltä ei peritä maksua.	

3. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, laitoshoidon ja perhehoidon maksut

3.1. Määritelmät

3.1.1 Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen

Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 21 §:n 4 momentissa tarkoitettua palvelua, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta (pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen).

3.1.2 Pitkäaikainen laitoshoido

Terveystalolain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettua laitoshoidon tai sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettua laitospalvelun toimintayksikössä annetusta ympärivuorokautisesta sosiaali- tai terveyspalvelusta, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta (pitkäaikainen laitoshoido).

3.1.3 Pitkäaikainen perhehoito

Perhehoitolain (263/2015) 3 §:ssä tarkoitettua perhehoidosta ja 4 §:ssä tarkoitettua ammatillisesta perhehoidosta, jos palvelun arvioidaan sen alkamisesta lukien kestävän tai jos palvelu on tosiasiallisesti kestänyt vähintään kolme kuukautta (pitkäaikainen perhehoito).

3.2. Maksujen määräytyminen

Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyyn mukaan määräytyvä kuukausimaksu. Maksu on enintään 85 prosenttia asiakkaan nettokuukausituloista, joista on ensin tehty laissa määrätyt vähennykset.

Jos asiakas on välittömästi ennen em. palvelun alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avoliitossa ja hänen tulonsa ovat suuremmat kuin puolison tulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Tällöin maksu saa olla enintään 42,5 prosenttia puolisojen yhteenlasketuista nettokuukausituloista, joista on tehty laissa mainitut vähennykset.

Jos kuitenkin kumpikin puolisoista on pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu on enintään 85 prosenttia asiakkaan nettokuukausituloista.

Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää käyttövara, joka on pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen ja pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaalle vähintään 164 euroa kuukaudessa ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaalle vähintään 110 euroa kuukaudessa. Maksukyvyyn mukaan määräytyvän maksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon palvelua käyttäneiden henkilöiden tulot siten kuin asiakasmaksulaissa tai –asetuksessa tarkemmin säädetään.

Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksussa huomioitavat tulot:

- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti saadut ansio- ja pääomatulot ennakonpidätyksen ja ennakonkannon jälkeen tulonhankkimisesta aiheutuneilla kustannuksilla vähennettynä sekä verosta vapaat tulot
- jos maksu määräytyy asiakkaan ja tämän puolison yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella, kuukausitulona otetaan lisäksi huomioon puolison vastaavat tulot
- laskennallinen metsätulo (asiakasmaksulaki 10 i §)

- vammaistuki (alle 16-vuotiaan ja 16 vuotta täyttäneen)
- jatkuvat tai vuosittain toistuvasti opintojen johdosta saadut apurahat tai tunnustuspalkinto otetaan tulona huomioon siltä osin kuin ovat veronalaista tuloa
- opintoraha ja aikuiskoulutustuki
- lasten kotihoidon tuki
- eläkettä saavan hoitotuki (siihen sisältyvää rintamalisää ei huomioida tulona)

Jos asiakkaan tai hänen puolisonsa tulot vaihtelevat, kuukausitulona otetaan huomioon viimeksi kuluneiden 12 kk keskimääräinen kuukausitulo.

Tuloina ei oteta huomioon:

- lapsen elatuksesta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lapsen elatusapua
- tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja verovapaita sosiaalietuksia (lukuun ottamatta vammaistukea ja eläkettä saavan hoitotukea). Näitä tuloverolain 92 §:ssä tarkoitettuja tuloja ovat esimerkiksi:
 - o lapsilisä
 - o kansaneläkelain mukainen lapsikorotus
 - o asumistuki (tämä huomioidaan kuitenkin vuokran vähennyksenä perustuen asiakasmaksulakiin § 10 d)
 - o sotilasavustus ja asevelvollisen päiväraha
 - o toimeentulotuki
 - o veteraanien etuuksia (ml. ylimääräinen rintamalisä ja veteraanilisä)

Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa

- asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset
- elatusapua ei vähennetä, jos elatusavun saajana on asiakkaan aviopuoliso, jonka kanssa asiakas on elänyt yhteistaloudessa välittömästi ennen asumispalvelun alkamista
- avopuolisoiden yhteistalouden purkamisessa annetussa laissa tarkoitettu hyvitys
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty etuus, joka hänen on suoritettava rahana
- edunvalvojan palkkion perusmaksu (myös edunvalvontavaltuutetun palkkio enintään em. perusmaksun suuruisena)

Lisäksi asiakkaan kuukausituloista vähennetään todelliset asumismenot ennen pitkäaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen, pitkäaikaiseen perhehoitoon ja pitkäaikaiseen laitoshoidon siirtymistä enintään:

- omistusasunnosta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut viimeisten kuuden kuukauden ajalta (huomioidaan asiakkaan osuus esimerkiksi kiinteistövero ja kohtuulliset lämmityskulut, asunto-osakkeen hoitovastike, pakollinen kotivakuutus)
- vuokra-asunnon vuokra ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain (481/1995) 52 §:ssä tarkoitelta vuokralaisen irtisanomisajalta (muina välttämättöminä kustannuksina huomioidaan esimerkiksi pakollinen kotivakuutus)
- asumisoikeusasunnon asumisoikeusasunnoista annetun lain (650/1990) 16 §:ssä tarkoitettu käyttövastike ja muut asumisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut kolmelta

kuukaudelta (muina välttämättöminä kustannuksina huomioidaan esimerkiksi pakollinen kotivakuutus)

Vähennettävät asumismenot

Kohtuulliset asumismenot, joita pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta tai asumisesta ammatillisessa perhehoitokodissa aiheutuu (vähennettynä asumistuella). Asumismenoina tulee vähentää ainakin kohtuullinen vuokra sekä lisäksi mahdolliset muut pakolliset asumismenot.

Muut vähennettävät menot

- terveydenhuollon ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joihin asiakas on oikeutettu saamaan korvausta sairausvakuutuslain nojalla. Lääkekustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa antaman selvityksen perusteella maksun määräämisen perusteena olevista tuloista asiakkaalle aiheutuvien lääkekustannusten mukaan, kuitenkin enintään sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:ssä tarkoitetun vuosiomavastuun suuruisena.
- muiden kuin sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta siltä osin kuin lääkemääräyksen tehnyt terveydenhuollon ammattihenkilö on arvioinut ne asiakkaan terveydelle tarpeellisiksi.

Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita sosiaalihuollon avohoidon palvelumaksuja, kuten kotihoidon tai päivätoiminnan maksua.

4. Vammaispalvelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 4 §:n 1 kohdan mukaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettu erityishuolto ja lain 39 §:ssä tarkoitettu kuljetus ovat maksuttomia sosiaalipalveluja kehitysvammaisten ylläpitoa lukuun ottamatta ja 5 kohdan mukaan vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) mukaiset palvelut ovat maksuttomia päivätoimintakuljetusta ja aterioita lukuun ottamatta.

Palveluasumisen erityiskustannuksista ja henkilökohtaisesta avusta voidaan periä maksu, jos vammaainen henkilö saa niihin korvausta muun lain kuin vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain mukaan. Maksun päättää vammaisen henkilön palvelusta päättävä viranhaltija tai toimitielin.

Vammaisten ateriapalveluista peritään maksua aterioiden valmistamisen todellisten kustannusten mukaan. Ateriapalvelujen hinnat vahvistaa aterioiden toimittaja.

	2021 €
Ateriapalvelut: Jokirannan ryhmäkoti, Kuumaniemen ryhmäkoti, Myllytupa (Liikelaitoksen toimitusjohtajan viranhaltijapäätös 5.2.2021 § 3)	
Aamupala	3,10
Lounas	6,50
Päiväkahvi	1,60
Päivällinen	5,30
Illtapala	2,00
Em. hinnat sisältävät aterioiden valmistuksessa ja kuljetuksesta aiheutuneet todelliset kustannukset	

Vammaisten kuljetuspalveluista peritään maksua julkisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti. Maksun päättää vammaisen henkilön palvelusta päättävä viranhaltija tai toimitielin.

Vammaisten asunnoista peritään vuokraa todellisten asumiskustannusten mukaisesti. Vuokrat vahvistaa kiinteistön omistaja. Kaupungin suoraan omistamien kiinteistöjen neliövuokran määrittää Kemijärven Tilapalvelut Liikelaitos. Vuokran suuruus on enintään eläkkeensaajan asumistukea laskettaessa asumismenoina huomioon otettava summa.

5. Lapsiperheiden kotipalvelu

Lapsiperheiden kotipalvelua voidaan järjestää tilapäisenä palveluna ja erityistilanteissa jatkuvana palveluna. Tilapäisestä kotipalvelusta kunta voi periä päättämänsä kohtuullisen maksun (Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetus 3§). Lapsiperheiden kotipalvelusta peritään maksua tilapäisten maksujen mukaan kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta ja senkin jälkeen, jos palvelu ei ole säännöllistä.

Tilapäisen lapsiperheiden kotipalvelun maksut:

Käynnin pituus	Maksun suuruus/käynti
0–2 tuntia	15 €
2–4 tuntia	25 €
4–6 tuntia	35 €
yli 6 tuntia	45 €

Jatkuvasti tai säännöllisesti kotiin annettavasta lapsiperheiden kotipalvelusta (palvelun tarve vähintään kerran viikossa yli kolmen kuukauden ajan) peritään käyntikertojen, perheen koon ja asiakkaan maksukyvyn mukaan määräytyvä kuukausimaksu sivulla 2 olevan taulukon mukaan. Lastensuojelullisin perustein tai erityisen tuen tarpeen perusteella järjestettävästä lapsiperheiden kotipalvelusta ei peritä maksua.

6. Lastensuojelu

Lastensuojelulain (417/2007) 19§:n mukaan lastensuojelusta voidaan periä asiakasmaksuja siten kuin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) säädetään.

Vanhemmilta perittävät maksut

Lastensuojelulain nojalla avohuollon tukitoimena, sijaishuoltona tai jälkihuoltona lapselle annetusta perhehoidosta tai laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi voidaan, milloin se on asianomaisten toimeentulon edellytykset ja huollolliset näkökohdat huomioon ottaen perusteltua, periä lapsen vanhemmilta maksu, joka saa määrältään olla enintään lapsen elatuksesta annetun lain 1–3 §:n perusteella määräytyvän elatusavun suuruinen (asiakasmaksulaki 7 § 1 mom.). Vanhemmilta perittävä maksu jaetaan heidän kesken maksukyvyn mukaan (asiakasmaksuasetus 20 § 1 mom.). Vanhemmalta perittävän maksun suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon vanhemman ikä, työkyky ja mahdollisuus osallistua ansiotyöhön, käytettävissä olevien varojen määrä sekä vanhemman lakiin perustuva muu elatusvastuu; sekä lapsen kyky ja mahdollisuudet itse vastata elatuksestaan sekä seikat, joiden johdosta vanhemmille ei aiheudu lapsen elatuksesta kustannuksia tai ne ovat vähäiset (L lapsen elatuksesta 2 §).

Lapselta tai nuorelta perittävä maksu

Kunta voi maksua vahvistamatta periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut siltä ajalta, jolloin lapsi saa tarkoitettuja perhehoitoa tai laitoshuoltoa taikka asumispalveluja sekä käyttää ne perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi (asiakasmaksulaki 7 § 2 mom.).

Lastensuojelulaissa tarkoitetuista perhehoidosta tai laitoshuollosta taikka asumispalveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi voidaan periä kohtuulliseksi katsottava maksu myös muista lapsen tai nuoren asiakasmaksulain 14 §:n tuloista, korvauksista tai saamisista. Lapsen tai nuoren tuloista perittävä maksu saa olla enintään 1.835,20 €/kk. Lastensuojelulain 77§:n mukaan lapsen tai nuoren asiakasmaksulain 14 §:n mukaisista tuloista, korvauksista tai saamista varataan kalenterikuukausittain vähintään 40 % lapsen/nuoren itsenäistymisvaroiksi, ja enintään 60 % käytetään hoidon korvaukseksi. Itsenäistymisvarojen määrää laskettaessa lapsilisää ei oteta huomioon. Vanhemmille määrättyt asiakasmaksut eivät kerrytä lapsen/nuoren itsenäistymisvaroja.

Asiakasmaksua ei määrätä lastensuojelulain mukaisista alle 30 vuorokautta kestävästä avohuollon tai kiireellisistä sijoituksista. Jos sijoitus kestää yli 30 vuorokautta peritään vanhemmilta asiakasmaksu ja lapselta etuudet yli 30 vuorokautta kestävältä ajalta. Laitoshuollon, perhehoidon ja asumispalvelun asiakasmaksu määrätään kuukausimaksuna toistaiseksi. Kun sijoituksen pidempiaikainen tarve on varmistunut, lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee päätöksen maksusta ja päätös tehdään sen kuukauden aikana jonka alusta maksua, aletaan periä.

7. Sairaala- ja laitoshoido, lyhytaikainen

Lyhytaikainen laitoshoido (Asiakasmaksuasetus 12 §) Maksu hoidosta ja ylläpidosta hoitopäivältä	48,90
Maksukaton ylittymisen jälkeen lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään 22,50 euroa hoitopäivältä.	
Päivä- ja yöhoidon maksu/hoitopäivä (Asiakasmaksuasetus 13 §) Jos hoidollisista syistä on tarkoituksenmukaista, että henkilö on terveyskeskuksessa, sairaalassa tai sen toimintayksikössä taikka sosiaalihuollon laitoksessa tai muussa toimintayksikössä hoidettavana vain joko päivällä (päivähoito) tai yöllä (yöhoito), voidaan häneltä periä 12 §:ssä säädetyn maksun sijasta korkeintaan 22,50 euroa vuorokaudessa. Maksua ei peritä psykiatrisen avohoidon toimintayksikössä annetusta hoidosta, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) tarkoittamasta erityishuollosta, polikliinisestä päihdehuollosta eikä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua suojatyöstä.	22,50
Ylläpitomaksu (Asiakasmaksuasetus 26 a §) Maksukaton (683 €/kalenterivuosi) ylittymisen jälkeen	22,50
Kuntoutushoidon maksu €/hoitopäivä Vammaiselle henkilölle terveydenhuoltolain (1326/2010) 29 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu laitoshoidona annettu kuntoutushoido tai kehitysvammaisten erityishuoltona annettu kuntoutushoido.	16,90
Maksuja ei saa kuitenkaan periä terveyskeskuksessa eikä sairaalassa tai sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän.	

8. Suun terveydenhuollon maksut

Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito (Asiakasmaksuasetus 9 §)

	1.7.2021
Perusmaksu / käynti hammaslääkärillä	13,10
Perusmaksu / käynti suuhygienistillä	10,20
Esimerkkejä tavallisimpien toimenpiteiden asiakasmaksuista:	
Suun perustutkimus	18,90
Suun tutkimus, laaja	37,50
Hampaan paikkaus, yhdelle pinnalle ulottuva täyte	18,90
Hampaan paikkaus, kahdelle tai kolmelle pinnalle ulottuva täyte	37,50
Hampaan paikkaus, terä tai kruunu täytemateriaalista	54,90
Puudutus/leuan puolisko	8,40
Hampaan poisto	18,90
Vaativa hampaan poisto	37,50
Hampaan poistoleikkaus	54,90
Vaativa hampaan poistoleikkaus	77,00
Parodontologinen hoito, suppea	18,90
Limakalvokantoinen hammaskokoproteesi (ei sis. teknikon osuutta)	183,50
Peruuttamaton poisjäänti (sakkomaksu)	50,80

Maksu vaativuusluokittain:

Vaativuusluokka	1.1.2021
0–2	8,40
3–4	18,90
5–7	37,50
8–10	54,90
11-	77,00

9. Terveyskeskusmaksut

Vuosimaksu terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista (Asiakasmaksuasetus 7 §)	41,20 €
Päivystyskäynti perusterveydenhuollon päivystyksessä arkisin kello 20.00–8.00 sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista vuosimaksun sijasta käynniltä. Maksua ei peritä alle 18 vuotta täyttäneiltä. (Asiakasmaksuasetus 7 §)	28,30 €
Vuosimaksu peritään ensimmäiseltä käynniltä kalenterivuodessa. Vuosimaksu arkisin 8.00–18.00 ei koske sotiemme veteraaneja. Päivystyskäynnistä perittyä maksua ei oteta huomioon.	
Erikoissairaanhoidon poliklinikkamaksu/käynti Maksu peritään jokaisesta käynnistä	41,20 €
Päiväkirurginen toimenpide Päiväkirurginen toimenpide, joka tehdään leikkaussalissa ja joka edellyttää yleisanestesiaa, laajaa puudutusta tai suonensisäisesti annettavaa lääkitystä. (Asiakasmaksuasetus 8 a §)	135,10 €
Sarjahoito Sarjassa annettava hoito, kuten jatkuva dialyysihoito, lääkinnällinen kuntoutus, hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoito, vaativa haavanhoito suonen sisäinen antibioottihoito ja muu vastaava hoito. Maksu peritään enintään 45 hoitokerralta kalenterivuodessa. (Asiakasmaksuasetus 11 §) Maksua ei peritä alle 18-vuotiailta eikä terveyskeskuksessa annetusta hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoidosta tai muusta vastaavasta hoidosta.	11,40 €
Sairaanhoidajan/terveydenhoitajan vastaanottokäynti (Asiakasmaksulaki 5 §)	maksuton
Fysio-, puhe-, sekä toimintaterapiat (Asiakasmaksuasetus 11 §) Fysioterapiakäynti Jalkojenhoitokäynti (hoitosuunnitelma/lähetä)	11,40 11,40
Rokotuskäynti (maksua ei peritä valtakunnalliseen rokotusohjelmaan kuuluvilta)	19,80
Lääkärin ja hammaslääkärin todistukset Maksua ei peritä kansanterveystyössä hoitoon liittyvästä todistuksesta tai lausunnosta eikä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon yhteydessä kerättyihin tietoihin perustuvasta terveystodistuksesta (nuorison terveystodistus). (Asiakasmaksuasetus 23 §) Seuraavista hoitoon liittymättömistä lääkärin ja hammaslääkärin todistuksista ja lausunnoista peritään <ul style="list-style-type: none"> • C-todistus hoitotuen/vammaistuen hakemista varten • B-todistus etuuden hakemista varten (esim. eläkkeet, kuntoutustuki) • Muut lausunnot etuuden hakemista varten • Erikoissairaanhoidon antama B-todistus erityiskorvattavia lääkkeitä varten (huom. kansanterveystyössä/terveyskeskuksessa maksuton) • E-lausunto • Todistus muuhun kuin lääkinnälliseen kuntoutukseen liittyviä apuvälineitä varten • Todistus vapaaehtoista asevelvollisuutta varten 	50,80

<ul style="list-style-type: none"> • Uusintatarkastuslausunto palvelukelpoisuudesta, mikäli puolustusvoimat ei ole määrännyt asiakasta palvelukelpoisuustutkimukseen. • Todistus asunnon hakua varten • Todistus asumispalvelupaikan hakemista varten • Todistus verotusta varten • Todistus autoveron alennusta varten • Todistus terveydentilasta ulkomaille lähtöä varten • Harrastuksiin liittyvät lääkärinlausunnot • Todistus veripalvelua varten • Todistus kertausharjoituksesta vapauttamiseksi • HIV-todistus viisumia varten • Keltakuume- ja muu rokotustodistus • Lausunto oikeustoimikelpoisuudesta tai muu lausunto oikeudenkäyntiä varten asiakkaan itsensä tai hänen edustajansa pyytämänä • Pysäköintitunnus = inva pysäköinti • Muut asiakkaan tai hänen edustajansa pyytämät todistukset ja lausunnot terveydentilasta <p>Valmiiksi laadituista todistuksista ja lausunnoista peritään maksu, vaikka asiakas myöhemmin peruisi todistus-/lausuntopyyntönsä.</p>	
Ajokorttitodistus (myös mopo) sekä todistus ajokelpoisuudesta	61,00
<p>Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu (Asiakasmaksulaki 3 §, Asiakasmaksuasetus 25 §)</p> <p>Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty ajanvaraus peritään 18 vuotta täyttäneiltä Sisältää kaikki terveydenhuollon vastaanottopalvelut (ml. kuvantamiskäynnit) sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisista hoito- ja asumispalvelupaikoista, jos asiakas on ilman hyväksyttävää syytä ja aikaa tai paikkaa perumatta jäänyt saapumatta palvelun piiriin.</p>	50,80